

New York Times Bestseller
Držitelka Pulitzerovy ceny

Elizabeth Stroutová

Burgessovi chlapci

motto román

Burgessovi chlapci

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.motto.cz
www.albatrosmedia.cz

Elizabeth Stroutová
Burgessovi chlapci – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2017

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

 ALBATROS MEDIA a.s.

Elizabeth Stroutová

Burgessovi
chlapci

Praha 2017

Přeložila Marcela Nejedlá

Mému manželovi Jimu Tierneymu

Prolog

S mámou jsme hodně mluvily o Burgessovic rodině. „Burgessovic děcka“, říkala jim máma. Povídalý jsme si o nich hlavně po telefonu, protože já jsem bydlela v New Yorku a ona v Maine. Ale mluvily jsme o nich, i když jsem za ní byla na návštěvě a bydlela jsem v blízkém hotelu. Matka mockrát v hotelu nebydlela a stala se z toho jedna z našich nejmilejších věcí: sedět v pokoji – zelené stěny s pruhem růžových růží – a mluvit o minulých časech, o těch, kteří odešli z Shirley Falls, i o těch, kteří zůstali.

„Vzpomínala jsem na ta Burgessovic děcka,“ poznamenala máma, odhrnula záclonu a zadívala se na břízky o kus dál.

Pro Burgessovic děcka měla slabost, myslím, že to byl důsledek toho, že všichni tři si vytrpěli svoje na veřejnosti, a krom toho je máma učila ve čtvrté třídě nedělní školy. Burgessovic kluky měla nejradši. Jima, protože už tenkrát byl vzteklý a snažil se to ovládat, a Boba, protože měl tak velké srdce. Susan ji moc nezajímala. „A vlastně nikoho, pokud vím,“ dodávala.

„Byla moc hezká, když byla malá,“ vzpomněla jsem si. „Měla ty kudrnaté vlasy a velké oči.“

„A pak měla toho bláznivého syna.“

„Smutné,“ přikývla jsem.

„Spousta věcí je smutných,“ poznamenala matka. Tou dobou jsme byly obě ovdovělé a po těch slovech se rozhostilo ticho. Pak jedna z nás musela dodat, jak jsme byli šťastní, když si Bob Burgess nakonec našel dobrou ženu. Manželka, Bobova druhá, a jak jsme doufali, jeho poslední, byla unitariánskou pastorkou. Moje matka neměla ráda unitariány; považovala je za ateisty, kteří se nechtěli nechat ošidit o zábavu Vánoc, ale Margaret Estaverová byla z Maine a to stačilo. „Bob si po všech těch letech, co žil v New Yorku, mohl vzít někoho odamtud. Podívej, co se stalo Jimovi, vzal si tu snobku z Connecticutu,“ říkávala.

O Jimovi jsme samozřejmě mluvily hodně; jak jsme potom, co pracoval na vraždách v úřadě státního návladního, všichni doufali, že bude kandidovat na guvernéra, o zmatku z toho, proč to tak nečekaně neudělal, a pak jsme o něm – přirozeně – mluvili v tom roce soudu s Wallym Packerem, kdy byl Jim každý večer ve zprávách. Proces se konal v době, kdy poprvé dovolili televizním stanicím přenosy od soudu, a v dalším roce O. J. Simpson zastínil vzpomínky většiny lidí na Packerův proces, ale do té doby nadšení fanoušci Jima Burgesse po celé zemi obdivně sledovali, jak pracuje na zproštění viny pro Wallyho Packera, soulového zpěváka s něžným obličejem, jehož chraplavý hlas (*Sejmi ze mě to břemeno, břemeno mé lásky*) provázel většinu mé generace do dospělosti. Wally Packer, který údajně zaplatil za zabití své bílé přítelkyně. Jim držel proces v Hartfordu, kde rasa znamenala důležitý faktor, a o jeho výběru poroty se tvrdilo, že byl brilantní. Pak výřečně a s neutuchajícím klidem popisoval, jak ošidné mohou být nitky, které splétají – nebo, jak v tomto případě tvrdil, nesplétají – základní složky zločinného chování: úmysl a čin. Celostátní časopisy otiskovaly kreslené vtipy, v jednom z nich se žena dívala na nepořádek ve svém obýváku a text v bublině se ptal: *Když chci, aby byl tenhle pokoj uklizený, kdy se uklidí?* Výzkumy naznačovaly, že většina lidí stejně jako já a moje matka věří, že Wally Packer

je vinen. Ale Jim odvedl ohromující práci, a následkem toho se stal slavným. (Několik časopisů ho zařadilo do žebříčku Nejvíce sexy mužů roku 1993, a dokonce i moje matka, která opovrhovala jakoukoli zmínkou o sexu, mu tohle nevyčítala.) Tvrdilo se, že O. J. Simpson chce Jima do svého Týmu snů; v médiích se o tom vedly vášnivé debaty, ale z Burgessova tábora se k tomu nikdo nevyjádřil, takže se nakonec usoudilo, že Jim „spí na vavřínech“. Proces s Packerem poskytl mně a matce téma k hovoru v době, kdy jsme se sebou navzájem nebyly moc spokojené. Ale to už byla minulost. Když jsem teď odjížděla z Maine, políbila jsem matku a řekla jí, že ji mám ráda, a ona mi řekla to samé.

Když jsem zase byla v New Yorku a telefonovala jí jednou večer ze svého apartmá v šestadvacátém patře, dívala se přitom, jak se na město snáší soumrak a v poli budov přede mnou se objevují světla jako světlušky, zeptala jsem se: „Pamatuješ si, jak Boba jeho máma poslala ke cvokaři? Děti si o tom vykládaly na hřišti: ‚Bobby Burgess musí jít k doktorovi pro magory‘.“

„Děti jsou hrozné,“ odpověděla matka. „Upřímné až na půdu.“

„Je to už dávno,“ zasmála jsem se. „Tenkrát nikdo nechoďil k psychiatrovi.“

„To se teď změnilo,“ souhlasila matka. „Lidi, co s nima chodím tančit, mají děti, které chodí k terapeutům, a zdá se, že jsou všichni na stejných práscích. Musím taky říct, že se o tom nikdo neostýchá mluvit.“

„Takže si pamatuješ otce Burgesse?“ Už jsem se jí na to ptala. Děláváme to, opakujeme si věci, které víme.

„Pamatuju. Vysoký, jak si vzpomínám. Pracoval někde v továrně. Předák, myslím. A ona pak zůstala úplně sama.“

„A už se nikdy nevdala.“

„Nikdy se nevdala,“ opakovala matka. „Nevím, jaké tenkrát měla možnosti. Tři malé děti. Jim, Bob a Sue.“

Burgessovic dům stál asi míli od středu města. Malý domek, ale většina domů v té části Shirley Falls byla malá, nebo aspoň ne velká. Domek byl žlutý a seděl na kopci, po jedné straně

se táhlo pole, které bylo na jaře tak šťavnatě zelené, že si pamatuju, jak jsem si jako dítě přála, abych byla kráva a mohla celý den přežvykovat vlhkou travu, tak lahodná se zdála. Ale na poli vedle Burgessovic domu nebyly krávy, dokonce tam nebyla ani zeleninová zahrada, byl to jen takový náznak farmářské půdy poblíž města. Toho léta byla paní Burgessová občas na přední zahradě, potahovala hadici kolem keřů, ale protože dům stál na kopci, vždycky se zdála vzdálená a malá a nereagovala, když na ni můj otec mával, kdykoli jel kolem, takže jsem soudila, že je to proto, že ho nevidí.

Lidi si myslí, že města přetéka drby, ale když jsem byla malá, jen málokdy jsem dospěle slyšela mluvit o jiných rodinách, tragédie Burgessových se vstřebala stejně jako jiné tragédie, stejně jako chudák Bunny Fogg, který spadl ze schodů do sklepa a našli ho až po třech dnech, nebo paní Hammondová, které našli nádor v mozku, zrovna když její děti odešly na vysokou, nebo bláznivá Annie Dayová, která si vykasávala šaty před chlapci, ačkoli jí bylo už skoro dvacet, a pořád ještě chodila na střední. To děti – zvláště my mladší – drbaly a byly nelaskavé. Dospělí se nás usilovně snažili umravňovat, takže když někdo zaslechl dítě na hřišti říkat, že Bobby Burgess „byl ten, kdo zabil svého tátu“ nebo „musí chodit k doktorovi pro magory“, byl viník pěkně rychle poslán do kanceláře k řediteli, do školy se volali rodiče a mohli jste na nějakou dobu zapomenout na sladkosti. Nestávalo se to ale často.

Jim Burgess byl o deset let starší než já, takže se zdál vzdálený jako nějaká slavná osobnost, což svým způsobem i byl, dokonce i v té době: hrál fotbal a byl prezidentem třídy, a vypadal opravdu dobře, s tmavými vlasy, ale byl hodně vážný. Pamatuju si ho jako někoho, jehož oči se nikdy neusmívaly. Bobby a Susan byli mladší než Jim, občas mě a moje sestry hlídali. Susan nám nevěnovala moc pozornosti, i když jednoho dne usoudila, že se jí posmíváme, a odnesla sušenky ve tvaru zvířátek, které nám máma vždycky připravila, když šli rodiče někam ven. Jedna z mých sester se ze vzdoru zamkla v koupelně a Susan na ni ječela, že zavolá policii. Nepamatuju si, jak to dopadlo, až na to, že k nám policie nepřijela,

a mámu překvapilo, když po návratu domů zjistila, že jsme sušenky nesnědli. Občas nás hlídal Bobby, který nás na střídačku nosil na zádech. Člověk by řekl, že jste se drželi někoho laskavého a hodného, jak vždycky pootočil hlavu a ptal se: „Jsi v pohodě? Je to dobrý?“

Jednou jedna moje sestra utíkala po příjezdové cestě a upadla a odřela si koleno, a Bobby z toho byl hrozně nešťastný. Velkýma rukama jí koleno umyl. „Ty jsi ale statečná holka. To bude v pohodě.“

Když moje sestry dospěly, odstěhovaly se do Massachusetts. Ale já jsem odjela do New Yorku, a mí rodiče z toho neměli radost: byla to zrada vůči linii novoanglických předků, táhnoucí se až do sedmnáctého století. Moji předkové byli houževnatí a hodně toho vydrželi, vykládal nám otec, a nikdy nevkročili do žumpy New Yorku. Vdala jsem se za Newyorčana – společenského, bohatého žida – a to všechno ještě zhoršilo. Mí rodiče nás nenavštěvovali nijak často. Myslím, že je děsilo velkoměsto. Myslím, že jim můj muž připadal jako cizinec a to je děsilo, děsily je moje děti, musely jim připadat rozmazlené a drzé, s těmi neuklizenými pokojíky a plastovými hračkami, ke všemu když si později pořídily piercing do nosu a vlasy si barvily na fialovo a modro. Takže se mezi námi roky vršily nepříjemné pocity.

Ale když můj manžel zemřel ve stejném roce, kdy moje poslední dítě odešlo na vysokou, moje máma, která ovdověla předešlý rok, přijela do New Yorku a hladila mě po čele, jako když jsem byla malá a měla jsem chřipku, a říkala mi, jak je jí líto, že jsem během tak krátké doby ztratila otce i manžela. „Co pro tebe můžu udělat?“

Ležela jsem na pohovce. „Vyprávěj mi něco,“ poprosila jsem ji.

Přešla ke křeslu u okna. „No, tak počkej. Manžel Susan Burgessové ji opustil a odstěhoval se do Švédska. Myslím, že to bylo nějaké volání předků, kdo ví. Pocházel odněkud ze severu, z takového malého městečka New Sweden, pamatuješ? Pak sem dolů přijel na univerzitu. Susan pořád ještě žije v Shirley Falls, má jednoho syna.“

„Pořád ještě je hezká?“ zeptala jsem se.

„Ani trochu.“

A tak to začalo. Jako pavučina spojující mámu se mnou a mě s Shirley Falls, útržky klepů a novinek a vzpomínek na životy Burgessovic děcek. Povídalý jsme a opakovaly. Znovu jsem mámě vyprávěla, jak jsem narazila na Helen Burgessovou, Jimovu manželku, když bydleli stejně jako já v Park Slope v Brooklynu: Burgessovi se sem přistěhovali z Hartfordu po procesu s Packerem, Jim tenkrát dostal práci u velké firmy na Manhattanu.

Jednou večer jsme s manželem šli na večeri a v kavárně v Park Slope jsme zahlédli Helen s přítelkyní. Zastavili jsme se u jejího stolu, když jsme odcházeli. Měla jsem nějaké víno – myslím, že proto jsem se zastavila – a řekla jsem jí, že pocházím ze stejného města jako Jim. Něco se jí odehrálo v obličejí. Jako by jí tváří přeletěl strach. Zeptala se, jak se jmenuju, a když jsem se představila, řekla, že se o mně Jim nikdy nezmínil. Ne, já jsem mladší než on, odpověděla jsem. Trochu natrásla ubrousek na klíně a urovnala ho a pak se usmála: „Už jsem tam nebyla celé roky. Bylo hezké se s vámi oběma seznámit. Na shledanou.“

Matce se zdálo, že Helen mohla být ten večer přátelštější. „Pochází z bohaté rodiny, na to nezapomínej. Myslí si, že je něco lepšího než lidi z Maine.“ Tahle poznámka patřila k těm, které jsem se naučila přecházet; už jsem se netrápila matčínou obranou sebe a jejího Maine.

Ale po tom, co syn Susan Burgessové udělal, co udělal – poté, co se zpráva o tom dostala do novin, dokonce i do *The New York Times* a do televize –, řekla jsem matce po telefonu: „Myslím, že napíšu článek o Burgessovic děckách.“

„To je dobrý nápad,“ souhlasila.

„Lidi řeknou, že není pěkné psát o lidech, které znám.“

Máma byla ten večer unavená. Zívla. „No, neznáš je,“ namítla. „Nikdo nikdy nikoho nezná.“

Knihá první

Jednoho svěžího říjnového odpoledne v brooklynské části Park Slope balila Helen Farber Burgessová na prázdniny. Velký modrý kufr ležel otevřený na posteli, oblečení, které si její manžel vybral předchozího večera, bylo poskládané v komíncích na křesle vedle. Mezi mraky ženoucími se po obloze prosvítalo slunce.

Helen přecházela mezi šatnou – s obrovskými zrcadly a bílými tapetami z koňských žíní, tmavými rámy kolem dlouhých oken – a ložnicí s francouzskými okny, teď právě zavřenými, ale za lepšího počasí se otevírala na terasu nad zahradou. Helen zažívala něco jako mentální paralýzu, což se jí stávalo, když balila někam na výlet, takže nečekané zvonění telefonu vlastně znamenalo úlevu. Když na displeji uviděla SOUKROMÉ ČÍSLO, věděla, že to bude buď manželka některého z manželových partnerů – pracoval v prestižní firmě, sdružující slavné právníky –, nebo to je její švagr Bob, který má celé roky skryté telefonní číslo, ale nikdy nebyl a nikdy nebude ani trochu slavný.

„Jsem ráda, že jsi to ty,“ pronesla, vytáhla ze zásuvky stolu pestrou šálu, zvedla ji a upustila na postel.

„Vážně?“ V Bobově hlase bylo znát překvapení.

„Bála jsem se, že to bude Dorothy.“ Přešla k oknu a vykoukla do zahrady. Slivoň se ohýbala ve větru, po zemi vířily žluté listy jeseň.

„Proč jsi nechtěla, aby to byla Dorothy?“

„Zrovna mě dost unavuje,“ vzdychla Helen.

„Vždyť s nimi jedeš na týden pryč.“

„Na deset dní. Já vím.“

Krátká pauza, pak Bob odpověděl: „Jo,“ a jeho hlas klesl do porozumění tak rychle a úplně – tohle je jeho silná stránka, pomyslela si Helen, jeho zvláštní schopnost zapadnout během několika vteřin do světa někoho jiného. Mělo by to přispět k tomu, aby byl skvělý manžel, ale zjevně nebyl. Žena Boba už před mnoha lety opustila.

„Už jsme s nimi někam jeli i dřív,“ připomněla mu Helen. „To bude v pohodě. Alan je hrozně milý chlapík. Nudný.“

„A šéf firmy,“ poznamenal Bob.

„To taky,“ vesele zaspívala Helen. „Abych tak řekla, trochu obtížný. No, bylo by lepší, kdybychom na tenhle výlet jeli sami. Jim říká, že jejich starší dcera je zrovna dost otravná – je na střední – a rodinný terapeut navrhl, aby Dorothy s Alanem někam odjeli. Nevím, proč má člověk ‚odjet‘, když má tvoje dítě problémy, ale co naděláš.“

„To já taky nevím,“ odpověděl Bob od srdce. „Helen, tyhle věci se prostě stávají.“

Poslouchala a skládala přitom plátěné kalhoty. „Zastav se,“ přerušila ho. „Až Jim přijde domů, zajdeme si někam na večeři.“

Potom už dokázala balit s rozmyslem. Barevnou šálu zařadila mezi zúčastněné, stejně jako tři bílé lněné blůzky a černé balerínky a korálový náhrdelník, který jí Jim koupil vloni. Nad whiskey sour s Dorothy na terase, zatímco budou čekat, než se muži osprchují po golfu, Helen poznamená: „Bob je zajímavý chlapík.“ Možná by dokonce mohla zmínit tu nehodu – jak si Bob jako čtyřletý hrál s řadicí pákou, což vedlo k tomu, že auto přejelo jejich otce a zabilo ho; otec scházel z kopce po příjezdové cestě, aby něco opravil na poštovní

schránce, a nechal všechny tři malé děti v autě. Naprosto příšerné. A nikdy o tom nikdo nemluvil. Jim jí to za třicet let manželství pověděl jednou. Ale z Boba se stal úzkostný muž. Helen na něj ráda dávala pozor.

„Ty jsi svatá,“ pronese Dorothy a opře se, oči zakryté velkými slunečními brýlemi.

Helen potřese hlavou. „Jen člověk, co potřebuje být potřebný. A když děti odrostou...“ Ne, nezmínila by se o dětech. Ne, když Anglinovic dcera propadá a chodí domů až ráno. Jak dokážou strávit pohromadě deset dní a nemluvit o dětech? Zeptá se Jima.

Sešla dolů, vstoupila do kuchyně. „Ano,“ řekla hospodyně, která kartáčkem na zeleninu drhla batáty. „Ano, půjdeme na večeri ven. Můžete jít domů.“

Podzimní mraky, nádherné v různorodé temnotě, roztrhal vítr, budovy na Sedmé avenue postříkaly dlouhé pruhy slunečního světla. Tady byly čínské restaurace, obchody se suvenýry, klenotnictví, prodejny potravin s regály plnými ovoce a zeleniny a řezaných květin. Bob Burgess prošel kolem toho všeho, odhodlaně mířil po chodníku k domu svého bratra.

Bob byl vysoký jednapadesátiletý muž, a co na něm bylo důležité: byl to sympatický chlapík. Když byli lidi s Bobem, připadali si jako v malém kruhu vzájemnosti. Kdyby to Bob o sobě věděl, jeho život by mohl být jiný. Ale on to nevěděl a jeho srdce se často dotýkal nedefinovatelný strach. Nebyl ani vytrvalý. Přátelé se shodovali na tom, že si s ním člověk mohl užít skvělé časy, a pak jste se s ním viděli znovu a on byl jako duchem nepřítomný. O téhle části Bob věděl, protože mu to pověděla jeho manželka. Pam říkala, že se ve své hlavě ztrácí.

„Jim to dělá také,“ namítal Bob.

„Ale teď nemluvíme o Jimovi.“

Čekali na kraji chodníku na zelenou, a Bob pociťoval příval vděčnosti vůči své švagrové, která řekla: „Až Jim přijde domů, zajdeme si někam na večeri.“ Byl to Jim, koho chtěl vidět. To, co Bob viděl dřív toho dne, když seděl u okna ve

svém bytě ve třetím patře, to, co slyšel z bytu pod sebou – otřásl to s ním, a když teď přecházel ulici, míjel kavárnu, kde posedávali mladí lidé na sedačkách s obličejí hypnotizovanými obrazovkami notebooků. Bob si připadal odtržený od důvěrnosti všeho, kolem čeho procházel. Jako by neprožil polovinu svého života v New Yorku a nemiloval ho tak, jak někdo miluje člověka, jako by nikdy necítil širokou plochu nepěstěných luk, nikdy nepoznal nebo nechtěl nic jiného než bezútesné novoanglické nebe.

„Zrovna volala tvoje sestra,“ poznamenala Helen, když pouštěla Boba mřížovými dveřmi nad vstupními schody z tmavého kamene. „Chtěla Jima a zněla dost vážně.“ Věšela Bobův plášť do šatníku, otočila se a dodala: „Já vím. Jde jen o to, jak to zní. I tak ale můžu říct, že Susan se na mě jednou usmála.“ Posadila se na pohovku, zvedla nohy v černých punčochách a zasunula je pod sebe. „Pokoušela jsem se napodobit přízvuk z Maine.“

Bob seděl v houpacím křesle. Kolena mu poskakovala nahoru a dolů.

„Nikdo by se neměl pokoušet napodobovat mainský přízvuk před někým z Maine,“ pokračovala Helen. „Nevím, čím to je, že jsou Jižani mnohem příjemnější, pokud jde o tohle, ale jsou. Když řekneš Jižanovi: „Heeeej, ahoool všem Ježanůůůů,“ nemáš pocit, že se na tebe ušklíbají. Bobby, ty jsi strašně nervózní.“ Naklonila se k němu, jemně poplácala vzduch těsně nad jeho kolenem. „To je v pořádku. Klidně si buď nervózní, pokud je to tak pro tebe v pohodě. Jsi v pohodě?“

Celý jeho život laskavost Boba oslabovala, teď cítil fyzickou tíhu toho všeho, jako by se mu hrudníkem pohybovala nějaká tekutina. „Vlastně ne,“ přiznal. „Ale máš pravdu, pokud jde o tu záležitost s přízvukem. Když lidi řeknou: „Heeeej, tak vy jste z Maineeee,“ je to skoro bolestné. Bolestná záležitost.“

„Já vím,“ kývla Helen. „Tak mi pověz, co se stalo.“

„Adriana a Pan Studovaný se zase hádají.“

„Počkej,“ zamračila se Helen. „Aha, samozřejmě. Ten pár pod tebou. Mají toho idiotského psíka, co pořád ňafá.“

„Přesně tak.“

„Pokračuj,“ pobídla ho Helen, nadšená, že si na to vzpomněla. „Ještě vteřinku, Bobe. Musím ti povědět, co jsem včera viděla ve zprávách. Jmenovalo se to *Opravdoví muži milují malé psy*. Ptali se těchhle trochu jiných, tak trochu – promiň – teploušských typů, všichni drželi v náruči tyhlety maličké psy, navlečené v kostkovaných pláštěnkách a gumových botičkách, a mě napadlo: Tohle jsou zprávy? V Iráku se už skoro čtyři roky válčí, a tomuhle se říká zprávy? Je to proto, že oni nemají děti. Lidi, co takhle oblékají psy, Bobe. Je mi to hrozně líto. Tak pokračuj s tou svou historkou.“

Zvedla polštář a přejela po něm rukou. Obličej jí zružověl a Bob si pomyslel, že má nejspíš nával, proto sklopil oči na své ruce, aby jí poskytl soukromí, neuvědomil si, že Helen zrudla, protože mluvila o lidech, kteří nemají děti – a Bob k nim patřil.

„Hádají se,“ vyprávěl Bob. „A když se hádají, Pan Studovaný – manžel, jsou to manželé – křičí pořád dokola to samé: ‚Adriano, já se z tebe doprdele zblázním!‘ Pořád dokola, znova a znova.“

Helen zavrtěla hlavou. „Takový život si nedovedu představit. Nechceš se něčeho napít?“ Vstala a došla k mahagonovému příborníku. Nalila whisky do broušené sklenice. Měla drobnou, pořád ještě pěkně tvarovanou postavu, na sobě měla černou sukni a béžový svetr.

Bob vypil polovinu whisky jedním douškem. „Takže,“ pokračoval, všiml si přitom mírného stažení Helenina obličeje. Nesnášela způsob, jak říká *Takže*, jenže on na to vždycky zapomněl, a zapomněl na to i teď, jen pocítil předzvěst selhání. Nedokáže vyjádřit smutek toho, co viděl. „Ona přišla domů,“ vykládal. „Začali se hádat. On ječel to svoje. Pak šel se psem ven. Ale tentokrát, když odešel, zavolala policii. Nikdy dřív to neudělala. On se vrátil a oni ho zatkli. Slyšel jsem, jak mu poldové říkají, že jeho žena oznámila, že ji uhodil. A vyhodil její oblečení z okna. Takže ho zatkli. A on byl naprosto *ohromený*.“

Helen se tvářila, jako by na to neměla co říct.

„On je takový ten dobře vypadající chlapík, dokonalý ve svetru se zipem zataženým až pod bradu, a teď tam stál a plakal.“

„Zlato, já jsem tě přece nikdy neuhodil, vždyť jsme spolu sedm let, co to děláš? Zlato, prosíííím!“ Jenže stejně mu nasadili želízka a vedli ho přes ulici za jasného dne k policejnímu autu, a on stráví noc v lapáku.“ Bob se vyhrabal z houpacího křesla, došel k příborníku a nalil si dalšího panáka whisky.

„To je hodně smutná historka,“ poznamenala Helen, byla ale zklamaná. Doufala, že to bude dramatictější. „Ale na to měl možná myslet předtím, než ji uhodil.“

„Já si nemyslím, že ji uhodil.“ Bob se vrátil do houpacího křesla.

Helen přemítavě poznamenala: „To by mě zajímalo, jestli jsou pořád ještě manželé.“

„To si nemyslím.“ Bob už z toho byl unavený.

„Co tě na tom nejvíc trápí, Bobby?“ zeptala se Helen. „Rozpad manželství, nebo to zatčení?“ Brala to osobně, v jeho výrazu neviděla úlevu.

Bob se několikrát zhoupnul v křesle. „Všechno.“ Lusknul prsty. „No prostě... stalo se to, Helen, byl to prostě jen obyčejný den.“ Helen natřepala polštář o opěrku pohovky. „Nevím, co je obyčejného na dni, kdy člověk nechá zatknout svého manžela.“

Bob pootočil hlavu a přes zamřížované okno uviděl po straně cestičce přicházet svého bratra. Při pohledu na něj jím projela úzkost; rychlá chůze jeho staršího bratra, jeho dlouhý plášť, aktovka ze silné kůže. Klíč zachrastil v zámku.

„Ahoj, miláčku,“ zavolala Helen. „Je tady tvůj bratr.“

„To vidím.“ Jim setřepal z ramen plášť a pověsil ho do šatníku v hale. Bob se nikdy nenaučil si kabát věšet. „Co je to s tebou,“ ptávala se vždy jeho žena Pam. Co je to s tebou, co je to s tebou, co je to s tebou? A co je to s tebou? Nedokázal na to odpovědět. Ale kdykoli prošel vstupními dveřmi – pokud mu někdo kabát neodebral –, připadala mu záležitost věšení kabátu zbytečná a... no, příliš obtížná.

„Já už půjdu,“ pospíšil si Bob. „Mám nějakou práci.“ Bob pracoval v odvolacím oddělení Právní pomoci, zabýval se případy, které se dostaly k soudu. Vždycky tu bylo nějaké odvolání, které požadovalo stručné zpracování, vždycky tu bylo něco, na čem bylo potřeba pracovat.

„No tak, nedělej hlouposti,“ napomenula ho Helen. „Říkala jsem, že si někam zajdeme na večeři.“

„Vypadni z mého křesla, blbečku.“ Jim mávl rukou Bobovým směrem. „Jsem rád, že tě vidím. Jak už je to dlouho, čtyři dny?“

„Přestaň s tím, Jime. Tvůj bratr viděl svého souseda zdola, jak ho odvádí policie v poutech.“

„Problémy na koleji?

„Jime, přestaň.“

„To je prostě můj bratr,“ pronesl Bob. Přesunul se na pohovku a Jim se usadil v houpacím křesle.

„Tak si to poslechneme.“ Jim si založil ruce na prsou. Byl to velký muž a svalnatý, takže když si založil ruce na prsou, což dělal často, dodávalo mu to hranatý, konfrontační vzhled. Poslouchal, nehýbal se. Pak se sehnul, aby si rozvázal boty. „Vyházel jí ty šaty z okna?“ zeptal se.

„Já jsem nic neviděl,“ odpověděl Bob.

„Rodiny,“ zabručel Jim. „Trestné právo by přišlo o polovinu práce bez rodin. Uvědomuješ si, Helen, že bys mohla teď hned zavolat policii a obvinít mě, že jsem tě zmlátil, a oni by mě na noc odvedli do chládku?“

„Já na tebe policii volat nebudu,“ pronesla Helen konverzačním tónem. Zvedla se a urovnala si pásek sukně. „Ale jestli se chceš převléct, tak jdi. Mám hlad.“

Bob se naklonil dopředu. „Jimmy, trochu to mnou otrásl. Když jsem viděl, jak ho zatkli. Nevím proč. Ale stalo se to.“

„Tak už dospěj,“ vzdychl Jim. „Ježiš. Co chceš, abych udělal?“ Zul si botu a promasíroval si chodidlo. „Jestli chceš, zavolám tam večer a poptám se, jestli je v pořádku,“ dodal. „Pěknej bělošskej mladík v poutech.“

Ve vedlejšíh pokoji se rozezvonil telefon právě ve chvíli, kdy Bob odpověděl: „Udělal bys to, Jime?“

„To bude vaše sestra,“ poznamenala Helen. „Volala už dřív.“

„Pověz jí, že nejsem doma, Hellie.“ Jim pohodil ponožku na podlahu. „Kdy jsi se Susan naposledy mluvil?“ zeptal se Boba a vyklouzl z druhé boty.

„Už to jsou měsíce,“ odpověděl Bob. „Říkal jsem ti to. Pohádali jsme se kvůli Somálcům.“

„Proč jsou vůbec Somálci v Maine?“ zeptala se Helen a odešla do vedlejší místnosti. „Proč by někdo chtěl jet do Shirley Falls, leda že je v železnicích?“ zavolala ještě přes rameno.

Boba vždycky překvapilo, když Helen mluvila takhle, i když její nechuť k tomu, odkud Burgessovic pocházeli, nijak ne skrývala. „Jsou v poutech,“ zavolal na ni Jim. „Chudoba znamená pouta.“ Hodil i druhou ponožku směrem k první, přistála na kávovém stolku a zůstala viset přes roh.

„Susan mi říkala, že Somálci zaplavují město,“ pokračoval Bob. „Přijíždějí ve vlnách. Říkala, že před třemi lety tu bylo sotva pár rodin a teď jich tu jsou dva tisíce, že pokaždé, když se otočí, vystoupí z autobusu čtyřicet dalších. Řekl jsem, že je hysterická, a ona odpověděla, že ženy jsou vždycky obviňované z hysterie, a pokud jde o Somálce, vůbec netuším, o čem mluvím, protože už jsem tam celé roky nebyl.“

„Jíme.“ Helen se vrátila do obývacího pokoje. „Ona s tebou vážně chce mluvit. Je hrozně rozčilená. Nemůžu jí lhát. Řekla jsem, že jsi zrovna přišel domů. Je mi líto, zlato.“

Jim se zvedl, a když procházel kolem Heleny, dotkl se jejího ramene. „To je v pořádku.“

Helen se shýbla, aby posbírala Jimovy ponožky, a to Boba přimělo zamyslet se nad tím, že kdyby si věšel kabát, jak to dělá Jim, možná by Pam tolik nevyváděla kvůli jeho ponožkám.

Po dlouhém tichu zaslechli Jima, jak klade otázky. Nerozeznávali jeho slova. Nastalo další dlouhé ticho, další otázky, poznámky. Pořád ale neslyšeli slova.

Helen si v prstech mnula drobnou náušnici, vzdychla. „Dej si ještě skleničku. Nejspíš se ještě chvíli zdržíme.“ Ale nedokázali se uvolnit. Bob si poposedl dozadu a pokukoval oknem na lidi kráčející z práce domů. Bydlel jen šest bloků odsud, na opačné straně Sedmé avenue, ale v tomhle bloku by o pokoji na koleji neměl nikdo žertovat. V jeho bloku byli lidé dospělí. Tady byli bankéři a lékaři a novináři, nosili aktovky a úžasně pestrou škálu černých tašek, obzvláště ženy. V jeho bloku byly chodníky čisté a na malých předních zahrádkách rostly keře.

Oba s Helen otočili hlavu ke dveřím, když zaslechli, že Jim zavěsil.

Jim zůstal stát ve dveřích, červenou kravatu uvolněnou. „Nemůžeme nikam odjet,“ prohlásil. Helen si poposedla dopředu. Jim si vztekle stáhnul kravatu a podíval se na Boba: „Našeho synovce se chystají zatknout.“ Obličej měl bledý, oči přivřené. Posadil se na pohovku a přitiskl si ruce k čelu. „Ach bože. Tohle může být ve všech novinách. Synovec Jima Burgesse byl obžalován...“

„Zabil někoho?“ zeptal se Bob.

Jim vzhlédl. „Co to s tebou je?“ vyjel právě ve chvíli, kdy se Helen opatrně zeptala: „Jako prostitutku?“

Jim prudce potřásl hlavou, jako by měl vodu v uších. Podíval se na Boba a pronesl: „Ne, nikoho nezabil.“ Pak se podíval na Helen a odpověděl jí: „Ne, ta osoba, kterou nezabil, nebyla prostitutka.“ Pak zvedl oči ke stropu, zavřel je a vzdychl: „Náš synovec Zachary Olson vhodil zmrazenou prasečí hlavu vchodem do mešity. Během modliteb. V době ramadánu. Susan tvrdí, že Zachary ani neví, co to ramadán je, což je naprosto uvěřitelné – Susan nevěděla, co to je, dokud se o tom nedočetla v novinách. Ta prasečí hlava byla zkrvavená, začínala roztávat, pošpinila koberec, a oni nemají peníze na to, aby si koupili nový. Museli koberec sedmkrát vyčistit kvůli posvátným zákonům. *Tohle* je teda historka, vy dva.“

Helen se podívala na Boba. Tvářila se zmateně. „Proč by se to mělo dostat do novin, Jime?“ zeptala se konečně tiše.

„Copak to *nechápeš*?“ opáčil Jim stejně tiše a otočil se k ní. „Je to zločin z nenávisti, Helen. Je to, jako bys šla do čtvrti Borough Park, našla si tam ortodoxní synagogu a přiměla všechny, co by tam byli, aby si před tím, než odejdou, dali zmrzlinu a slaninu.“

„Dobře,“ kývla Helen. „Prostě jsem to nevěděla. Nevěděla jsem tohle o muslimech.“

„Posuzují to jako zločin z nenávisti?“ chtěl vědět Bob.

„Mluví o tom, že se do toho vrhnou ze všech stran, odkud to půjde. Už se do toho zapojila FBI. Úřad státního zástupce to možná bude posuzovat jako narušování občanských práv. Susan říkala, že je to v celostátních zprávách, ale je zrovna teď naprosto bez sebe, takže těžko říct, jestli je to pravda. Zdá se, že někdo z reportérů CNN byl náhodou ve městě, slyšel

místní zprávy, ten příběh se mu líbil a poslal ho do celostátního zpravodajství. Kdo, u všech všudy, je *náhodou* v Shirley Falls?“ Jim zvedl dálkový ovladač televize, namířil ho na obrazovku a pak ho hodil na pohovku vedle sebe. „O tohle teď vážně nestojím. Ach bože, tohle teď nechci.“ Přejel si oběma rukama přes obličej, prohrábnul si vlasy.

„Zadrželi ho?“ zeptal se Bob.

„Nezatkli ho. Nevědí, že to Zach udělal. Hledají nějakého grázla, a on je to jen idiot jako náš devatenáctiletý Zach. Susanin syn.“

„Kdy se to stalo?“ ptal se Bob.

„Předevčírem. Podle Zacha, což znamená podle Susan, to provedl sám, jako vtip.“

„Vtip?“

„Vtip. Ne, promiň, hloupý vtip. Jen to reprodukuju, Bobe. Vzal do zaječích, nikdo ho neviděl. Údajně. Dneska to slyšel ve zprávách, dostal strach, a když se Susan vrátila z práce, pověděl jí to. Ona je samozřejmě úplně bez sebe strachem, zlostí, vším. Řekl jsem jí, že by se měl jít teď hned přiznat, že zatím nemusí vypovídat, ale ona je hrozně vyděšená. Bojí se, že by ho mohli zadržet třeba přes noc. Říká, že nebude dělat nic, dokud tam nepřijedu.“ Zhroutil se na pohovce dozadu, ale hned se zase posadil zpřímá. „Ach bože. Ach, zatraceně.“ Rychle se zvedl, přešel k oknu a rázoval sem a tam. „Policejní šéf je Gerry O’Hare. Nikdy jsem o něm neslyšel. Susan říká, že na střední spolu chodili.“

„Po druhém rande ji nechal,“ poznamenal Bob.

„Dobře. Možná na ni bude hodný. Přece jenom nakonec řekla, že mu ráno možná zavolá a poví mu, že přivede Zacha, jen co se tam dostanu.“ Jim sevřel ruku a praštil do opěradla pohovky, kolem které procházel. Pak se zase posadil do houpacího křesla.

„Obstarala mu právníka?“ zeptal se Bob.

„Toho musím sehnat já.“

„Vždyť přece znáš někoho v úřadu státního návladního, ne?“ poznamenala Helen. Sebrala si z černých punčocháčů žmolek. „Nemyslím, že by tam byla nějaká velká fluktuace.“

„Já znám samotného státního návladního,“ vyjel Jim, zlostně se houpal, rukama svíral opěrky křesla. „Pracovali jsme spolu před lety jako prokurátoři. Jednou ses s ním setkala na vánočním večírku, Helen. Dick Hartley. Myslela sis o něm, že je to debil, a to on taky je. A ne, nemůžu ho kontaktovat, ježíší. Strkal by do toho případu nos. Naprostý konflikt. A strategická sebevražda. Jim Burgess se do toho prostě nemůže vřítit, dobrý bože.“ Helen s Bobem si vyměnili pohled. Po chvíli se Jim přestal houpat a podíval se na bratra. „Zabil prostitutku? O čem jsi to mluvil?“

Bob omluvně zvedl ruce. „Zach je tak trochu záhada, to je všechno, co jsem tím myslel. Klid.“

„Jediná věc, co Zach je, je kretén.“ Podíval se na Helen. „Omlouvám se, zlato.“

„To já jsem řekla ‚prostitutka‘,“ připomněla mu Helen. „Tak se neutrhuj na Boba, který má pravdu, víš přece, že Zach byl vždycky jiný, a upřímně, tohle jsou věci, které se v Maine dějí, tichý chlapec, co bydlí s matkou, zabije prostitutku a zahrabe ji někde v brambořišti. A protože tohle neudělal, nevím, proč bychom se měli vzdát dovolené, to vážně nevím.“ Helen si přehodila nohu přes nohu a sevřela si ruce na kolenou. „Ani nevím, proč by se měl chodit přiznávat. Sežeň mu právníka z Maine a ať to vyřeší ten.“

„Hellie, jsi rozčilená, a já to chápu,“ pronesl Jim trpělivě. „Ale Susan je úplně v háji. A já jim seženu právníka z Maine. Ale Zach se musí přiznat, protože...“ Jim se odmlčel a rozhlédl se kolem. „Protože to udělal. To je první důvod. Druhý první důvod je, že když dojde na policii a řekne: ‚Bože, to jsem hlupák‘, nejspíš to dál pro něj bude snadnější. Protože Burgessovi neutikají. To my neděláme. My se neschováváme.“

„Jasně,“ poznamenala Helen. „V pořádku.“

„Pořád jsem Susan opakoval: Obviní ho, stanoví kauci a pošlou ho domů. Je to jen přestupek. Ale musí ho tam dostat. Poldové jsou pod tlakem kvůli publicitě.“ Jim roztáhl paže, jako by před sebou držel medicinbal. „Do toho, co je právě teď nutné, patří i tohle.“

„Já tam pojedu,“ ozval se Bob.

„Ty?“ protáhl Jim. „Pan Vyděšený z létání?“

„Vezmu si tvoje auto. Vyrázím časně ráno. Vy dva si jeďte, kam chcete, ať jste si naplánovali odjet kamkoli. Kam vlastně vyrážíte?“

„St. Kitts,“ odpověděla Helen. „Jime, proč nechceš, aby tam Bob jel?“

„Protože...,“ Jim zavřel oči a sklonil hlavu k rameni.

„Protože já to nedokážu udělat?“ zeptal se Bob. „Je pravda, že má radši tebe, Jime, ale no tak, seber se. Já tam pojedu. Chci tam jet.“ Bob měl najednou pocit, jako by se mu hlava zhoupla opilostí, jako by ho právě dohnala whisky, kterou vypil.

Jim neotevíral oči.

„Jime,“ ozvala se Helen. „Tuhle dovolenou potřebuješ. Jsi opravdu přepracovaný.“

Z naléhavosti v jejím hlase se Bobovi sevřelo srdce náhlým pocitem osamocení. Helenin vztah s Jimem byl silný – a nemohl být narušený potřebami její švagrové, kterou Helen po všech těch letech sotva znala.

„Dobře,“ pronesl Jim. Zvedl hlavu a podíval se na Boba. „Tak tam jeď. Dobře.“

„My jsme ale rodinka, Jimmy, co?“ Bob se posadil vedle bratra a položil mu paži kolem ramen.

„Přestaň,“ vyjel Jim. „Mohl bys s tím přestat? Ježíšikriste.“

Bob kráčel ztemnělými ulicemi domů. Když došel k domu, viděl, že v bytě pod ním je puštěná televize. Z chodníku jen rozeznával obrys Adriany, usazené před obrazovkou. Copak nemá nikoho, kdo by u ní strávil večer? Možná by měl zaklepat, zeptat se, jestli je v pořádku. Ale pak si představil sám sebe, velký šedovlasý muž, který bydlí o patro výš, stojí na prahu, a pomyslel si, že tohle by asi nechtěla. Vyšel po schodech do svého bytu, hodil kabát na podlahu a zvedl telefon.

„Susie,“ ozval se. „To jsem já.“

Byli se Susan dvojčata.

Jim měl od začátku své vlastní jméno, ale Bob a Susie byli Dvojčata. Jdi se podívat po dvojčatech. Řekni dvojčatům, ať se jdou najíst. Dvojčata mají plané neštovice, dvojčata nemůžou

usnout. Jenže dvojčata mezi sebou mají zvláštní pouto. Jsou jako dva prsty téže ruky.

„Zab ho,“ pronesla Susan. „Pověš ho za prsty u nohou.“

„Susan, nedělej z toho drama, je to tvoje dítě.“ Bob rozsvítil stolní lampu, zůstal stát u okna a vyhlížel na ulici.

„Mluvím o rabínovi. A o tý lesbě, farářce unitářů. Vystoupili s prohlášením. Nejen že tím bylo poškozeno *město*, ale také celý stát. Ne, promiň. Celá země.“

Bob si dlaní přetřel zátylek. „Takže, Susan. Proč to Zach udělal?“

„Proč to udělal? Kdy jsi naposled vychovával dítě, Bobe? No jistě, já vím, že bych k tomu měla přistupovat citlivě, nezmiňovat se nikdy o tvém nízkém počtu spermií nebo žádných spermiích nebo co to je, a nikdy jsem o tom nemluvila. Nikdy jsem neřekla jediné slovo o tom, proč možná Pam odešla, takže mohla mít děti s někým jiným – nemůžu uvěřit, že jsi mě přiměl něco takového říct, když jsem to já, kdo má problémy.“

Bob se otočil od okna. „Susan, nemáš nějaký prášek, který by sis mohla vzít?“

„Jako kyanidovou tabletu?“

„Valium.“ Projelo jí bodnutí smutku, s telefonem v ruce přešel do ložnice.

„Nikdy neužívám valium.“

„No, je čas s tím začít. Tvůj doktor ti může recept poslat přes telefon. Aby ses v noci vyspala.“

Susan neodpovídala a Bob věděl, že jeho smutek je touha po Jimovi. Protože pravda byla (a Jimmy to věděl), že Bob nevěděl, co má dělat. „Kluk je v bezpečí,“ pronesl. „Nikdo mu neublíží. Ani tobě.“ Posadil se na postel, pak se zase zvedl. Opravdu neměl nejmenší tušení, co by měl dělat. Dnes v noci neusne, dokonce ani valium, a měl ho spoustu, mu nepomůže usnout, to mu bylo jasné. Ne, když má jeho synovec problémy, a chudák ta ženská dole se dívá na televizi a chudák Pan Studovaný je ve vězení. A Jimmy se chystá na nějaký ostrov. Bob se vrátil do přední části bytu a zhasnul lampu.

„Na něco se tě zeptám,“ říkala jeho sestra.

Na protější straně ulice zastavil ve tmě autobus. Za jedním oknem seděla stará černoška a dívala se ven, v obličeji nespokojený výraz; muž o něco dál vzadu pokyvoval hlavou, zřejmě poslouchal hudbu ze sluchátek. Vypadali naprosto nevinně a vzdáleně...

„Myslíš si, že tohle je film?“ ptala se jeho sestra. „Jako že by tohle bylo nějaké požehnané městečko a k soudu přijížděli farmáři a dožadovali se jeho hlavy?“

„O čem to mluvíš?“

„Díky bohu, že je máma mrtvá. Z toho by měla smrt. Došla určitě.“

Susan se rozplakala.

„Tohle přejde,“ uklidňoval ji Bob.

„Kristepane, jak něco takového můžeš říct? Je to ve zprávách, na všech stanicích...“

„Nedívej se na to,“ poradil jí Bob.

„Myslíš, že jsem blázen?“

„Tak trochu. V tuhle chvíli.“

„To pomáhá. Díky. Pověděl ti Jimmy, že nějaký malý kluk v mešitě omdlel, tak ho ta prasečí hlava vyděsila? Začínala roztávat, proto tam bylo tolik krve. Kterej kluk si v mámině mrazáku bez jejího vědomí uloží prasečí hlavu a pak jde a udělá něco takového? Nemůžeš popřít, že si to myslíš, Bobe. A to mě dovádí k šílenství. Což jsi mi před chvílkou sám potvrdil.“

„Susan, měla bys...“

„Od dětí určité věci čekáš, víš. No, ty o tom vlastně nic nevíš. Ale třeba bouračky v autě. Nevhodné přítelkyně. Špatné známky, takové věci. Nečekáš, že to bude mít něco společného s pitomýma mešitama, s výtržnictvím.“

„Zítra k vám přijedu, Susan,“ opakoval to, co jí řekl na začátku jejich hovoru. „Půjdu s vámi na policii, pomůžu to nějak urovnat. Nedělej si starosti.“

„Jasně, nedělám si starosti,“ odpověděla. „Dobrou noc.“

Jak jeden druhého nenáviděli! Bob pootevřel okno, vytrpal ven cigaretu, pak si nalil víno do sklenice na džus a posadil se do kovového skládacího křesílka u okna. Naproti svítila

v několika bytech světla. Nahlížel těmi okny do soukromí: mladá dívka zřejmě ve své ložnici chodila jen v kalhotkách, bez trička. Pokoj byl ale uspořádaný tak, že její ňadra ani nezahlédl, jen nahá záda, a zaskočilo ho, jak svobodná se zdála. Jen tak – jako louka vlčích máků v červnu.

O dvě okna dál byla dvojice, která trávila hodně času ve své bílé kuchyni. Muž právě teď sahal do skříňky – vypadalo to, že ten večer vaří on. Bob nevařil rád. Rád jedl, ale jak připomínala jeho žena, měl rád to, co jedly děti, jídla bez barvy, jako je bramborová kaše, makarony a sýr. Newyorčani mají rádi jídlo. Jídlo je velká záležitost. Jídlo je jako umění. Být šéfkuchař v New Yorku je jako být rocková hvězda.

Bob si dolil víno a znovu se usadil u okna. To je fuk, jak se říká.

Být šéfkuchař, být žebrák, být milionkrát rozvedený, to je v tomhle městě každému jedno. Můžeš se ukouřit u okna k smrti. Vyděsit svou ženu a jít do vězení. Žít tady bylo jako požehnání. Susie to nikdy nepochopila. Chudák Susie.

Bob začínal být opilý.

Slyšel, jak se dveře v bytě pod ním otvírají, slyšel, jak se po schodech dolů vzdalují kroky. Vykoukl z okna. Adriana stála pod pouliční lampou, v ruce držela vodítko, svěšená ramena se jí třásla, ten malý psík stál vedle a také se třásl. „Bože, chudáčku,“ pronesl Bob tiše. Nikdo, zdálo se mu v jeho opilé rozmáchlosti, nikdo – nikde – nic nechápe.

O šest bloků dál ležela Helen vedle svého manžela a poslouchala, jak chrápe. Za oknem viděla na černém nebi letadla mířící na letiště La Guardia; každé tři vteřiny, když to počítáte – jako to dělaly její děti, když byly malé –, jako hvězdy, když letí a letí a letí. Dnes se jí dům zdál plný prázdnoty, myslela na to, jak ve svých pokojích spávaly děti, jak bezpečné to bývalo, to tiché vznášení se v noci. Myslela na Zacharyho nahoře v Maine, ale neviděla ho už roky a dokázala si jen představit bledého hubeného chlapce, dítě, které vždy působilo ztraceně, jako bez matky. Ale nechtěla na něj myslet, ani na zmrazenou prasečí hlavu, ani na svou zachmuřenou

švagrovou, protože si uvědomovala, že tenhle incident je jako dráždivo, už teď vtírané do jemné látky její rodiny, už cítila začínající svědění úzkosti, které předchází nespavosti.

Dloubla Jima do ramene. „Chrápeš,“ zašeptala.

„Promiň,“ zamumlal v polospánku a převrátil se.

Helen nemohla spát, doufala, že jí, zatímco budou s Jimem pryč, neuschnou květiny. Ana si s květinami moc poradit neuměla. Na to byl potřeba cit, a ten člověk buď má, nebo nemá. Kdysi, celé roky před Anou, odjela rodina Burgessovic na dovolenou, a ty lesby odvedle nechaly fialové petunie, kterých měla Helen plné truhlíky za okny, uschnout. Helen o ně pečovala každý den, zaštipovala uschlé kvítky, zalévala je, hnojila. Vypadaly jako sladce vonící gejzíry tryskající z oken domu, lidé, kteří chodili kolem, se zastavovali a obdivovali je. Helen těm ženským řekla, kolik pozornosti potřebují kvetoucí rostliny v létě, a ony řekly ano, věděly to. Ale ten návrat z dovolené pak, když našla uschlé rostliny! Helen tenkrát plakala. Ty ženské se brzy poté odstěhovaly a ona byla ráda. Už nikdy k nim nedokázala být milá, ne doopravdy a od srdce, potom, co zabily její petunie. Dvě lesby, Linda a Laura. Tlustá Linda a Lindina Laura, tak se o nich v Burgessovic rodině mluvilo.

Burgessovi bydleli v poslední řadě domů obložených hnědým pískovcem. Vlevo od nich stál vysoký dům, jediný bytový dům v celém bloku, teď družstevní. Linda s Laurou bydlely v přízemí, potom byt prodaly bankéřce, Deborah Vševedce (protějšku Debry, která také v domě bydlela, zvané Ta, co neví nic), a jejímu manželovi Williamovi, který byl tak nervózní, že se jim představil jako „Billiam“. Děti na něj tak občas volaly, ale Helen je požádala, aby na něj byly hodné, protože Billiam byl před lety ve válce ve Vietnamu a jeho žena Deborah Vševedka byla navíc strašlivě otravná a Helen si myslela, že život s ní musí být hrozný. Člověk ani nemohl vyjít na zahradu, aby Deborah Vševedka už také nebyla u vás na zahradě, a během dvou minut už vám nevykládala, že ty macešky, co sázíte, po straně domu nevydrží, že lilie budou potřebovat víc světla, že šerík, který Helen zasadila, zajde (zašel), protože v půdě je málo vápna.

Debra, co nevěděla nic, byla milá žena, vysoká a úzkostná, psychiatricka, ale potrhlá. Ale byl to smutný příběh: její manžel ji podváděl. Byla to Helen, kdo to zjistil. Přes den byla sama doma a přes zeď slyšela velmi šokující zvuky sexu. Když pak vykoukla z okna, zahlédla Debrina manžela, jak schází po schodech před domem, a za ním se krade žena s kudrnatými vlasy. Později je spolu uviděla v nedalekém baru. A jednou zaslechla Debru, jak manželovi říká: „Proč se po mně dneska tak vozíš?“ Takže Debra, co nevěděla nic, opravdu nic nevěděla. Kvůli tomu všemu Helen nebyla moc nadšená z bydlení ve městě. Během basketbalové sezony Jim vždycky ječel jak pomatený. „Jsi zatracený budižkničemu!“ hulákal na televizní obrazovku, a Helen měla strach, že si sousedi myslí, že křičí na ni. Uvažovala nad tím, že by se o tom před sousedy nějak vesele zmínila, ale pak se rozhodla, že v záležitostech pravdy čím méně se toho řekne, tím líp. Ne že by snad lhala.

Ale i tak.

Hlavou se jí hnaly myšlenky jedna za druhou. Co zapoměla zabalit? Nechtěla si ani představit, že by se mohla jeden večer oblékat na večeri s Anglinovými a zjistit, že si nezabalila správné střevíčky – to by byla katastrofa. Zachumlala se pod pokrývku a uvědomila si přitom, že Susanin telefonát je ještě pořád tady v domě, temný a beztvary a špatný. Posadila se.

Tohle přesně se stává, když člověk nemůže spát a v hlavě má přitom obraz zmrzlé prasečí hlavy. Helen vstala, šla do koupelny a vytáhla ze skříňky prášky na spaní. Koupelna byla čistá a známá.

Helen zalezla zpátky do postele, posunula se blíž k manželovi a během několika minut už cítila mírné záchvěvy spánku. Byla ráda, že není Deborah Vševědká ani Debra, co nic nevěděla, tak ráda, že je Helen Farber Burgessová, tak ráda, že má děti, tak ráda, že je v životě spokojená.

Ale ten zmatek ráno!

Za dne, kdy se Park Slope otevíral s nedělní velkorysostí – děti na cestě do parku s fotbalovými míči v síťových taškách, jejich otcové sledovali dopravní světla a poháněli děti, mladé

páry, které dorazily do kavárny s vlasy ještě mokkými ze sprchy po ranním milování, lidé, kteří ten večer pořádali večírek, už byli poblíž Grand Army Plaza na konci parku, aby prošli farmářské trhy a nakoupili nejlepší jablka a chleba a řezané květiny, už měli plnou náruč košů a v papíru zabalených kytic slunečnic – a uprostřed toho všeho samozřejmě typičtí otravové, jaké najdete kdekoli jinde, dokonce i v téhle čtvrti, kde lidé většinou budí dojem, že jsou přesně tam, kde chtějí být: byla tu matka, jejíž dcerka škemrala o panenku Barbie k narozeninám, ale matka řekla ne, kvůli Barbínám jsou holčičky hubené a nemocné. Na Osmé ulici se nevlastní otec zarputile snažil naučit vzpurného chlapce jezdit na kole, držel kolo za nosič, zatímco chlapec s obličejem strachy bílým jako plátno se kymácel do stran a ohlížel se po něm a po pochvale (manželka toho muže končila cyklus chemoterapií po rakovině prsu a ani z jednoho se nedalo dostat ven). Na Třetí ulici se dvojice hádala kvůli jejich pubertálnímu synovi, šlo o to, jestli mu dovolí zůstat za tak krásného, slunného podzimního dne v jeho pokoji. Takže tady byly takové rozladěnosti – a Burgessovi měli své vlastní problémy.

Objednané auto, které mělo Helen a Jima odvézt na letiště, neprijelo. Kufry už stály na chodníku, Helen dostala příkaz počkat u nich, zatímco Jim se vracel do domu a zase vycházel ven, na uchu mobil a volal do taxislužby. Deborah Vševedka vyšla na chodník a ptala se, kam se to chystají za tak pěkného slunného dne, to musí být úžasné, dopřávat si tolik dovolených. Helen jí musela říct: „Promiňte, prosím, musím si zavolat,“ vytáhnout z kabelky svůj mobil a předstírat, že telefonuje synovi, který (v Arizoně) nejspíš ještě tvrdě spal. Jenže Deborah Vševedka čekala na Billiamu a Helen musela předstírat telefonní hovor dost dlouho, protože Deborah se vytrvale usmívala jejím směrem. Billiam se konečně objevil a odešli spolu, drželi se přitom za ruce a Helen si pomyslela, že se jen předvádějí.

Jim zatím přecházel po hale a všiml si, že oba klíče od vozu visí na háčku u dveří. Bob si včera večer nevzal klíče! Jak by mohl odjet autem do Maine, když nemá ty zatracené klíče?

Jim tu otázku křikl na Helen, když za ní vyšel na chodník, a Helen tiše odpověděla, že jestli takhle zakřičí ještě jednou, odstěhuje se na Manhattan. Jim jí zatřásl klíči před nosem.

„Jak se tam tak asi dostane?“ zašeptal zlostně.

„Kdybys dal svému bratrovi klíč od našeho domu, bylo by to vyřešené.“

Za rohem se vynořilo černé auto, pomalu se k nim blížilo. Jim zamával rukou, jako by plaval znak. A pak se konečně Helen usadila na zadní sedadlo a uhladila si vlasy, zatímco Jim mobilem volal Bobovi. „Zvedni ten telefon, Bobe!“ Potom: „Co je s tebou? Ty jsi zrovna vstával? Měl bys už být na cestě do Maine. Co tím myslíš, že jsi v noci nemohl spát?“ Jim se naklonil k řidiči a požádal ho: „Zastavte na rohu Šesté a Deváté.“ Zase se usadil. „No, tak hádej, co tak asi držím v ruce? Jen hádej, ty tupče. Klíče od mého auta, to je to, co držím. A poslouchej – slyšíš mě? Charlie Tibbetts. Právník pro Zacha. V pondělí ráno se s tebou sejde. Můžeš tam přece zůstat do pondělí, nepředstírej, že ne. Právní pomoci je to srdečně jedno. Charlie je na víkend pryč, ale v noci jsem si na něj vzpomněl a mluvil jsem s ním. On bude ten pravý chlapík pro nás. Dobrý chlapík. Jediné, co musíš udělat, je udržet to příštích pár dní pod pokličkou, rozumíš? A teď padej dolů před dům, jsme na cestě na letiště.“

Helen stiskla knoflík, kterým se stahovalo okénko, a nastavila tvář čerstvému vzduchu.

Jim se opřel v sedadle a vzal ji za ruku. „Užijeme si to skvěle, miláčku. Přesně jak ty zaprděné dvojice v brožurách. Bude to skvělé.“

Bob stál před domem v teplákách a tričku a ušmudlaných běžeckých ponožkách. „Hej, lenochu!“ zavolal na něj Jim. Otevřeným oknem auta mu hodil klíče a Bob je jednou rukou chytil.

„Užijte si to,“ mávl jim Bob.

Helen byla okouzlená tím, jak snadno Bob klíče chytil. „Hodně štěstí tam nahoře!“ zavolala.

Auto zahnul za roh, zmizelo z dohledu a Bob se obrátil k domu. Když byl mladší, raději utekl do lesa, než by se díval

za autem, které odváželo Jima na univerzitu, a nejradyji by utekl i teď. Ale místo toho stál na popraskaném betonu kousek od kovových popelnic a do očí ho bodaly sluneční paprsky, zatímco se mordoval s klíči.

O mnoho let dříve, když byl Bob ve městě nový, zašel k terapeutce, která se jmenovala Elaine. Byla to velká žena s kypřými údy, stará, jako teď byl on, což se samozřejmě tenkrát zdálo sakra hodně. Kdysi seděl ve středu její laskavé přítomnosti, dloubal do trhliny v područce kůží potažené pohovky, úzkostlivě zahlížel na fíkovník v rohu (rostlina, která by vypadala jako falešná, kdyby se tak nápadně a žalostně nenatahovala k tenounkému paprsku světla, dopadajícímu dovnitř oknem, a kdyby svou schopnost růst nedokazovala novým listem, který jí za šest let narostl). Kdyby teď Elaine stála vedle něj na chodníku, řekla by mu: „Bobe, zůstaňte v přítomnosti.“

Protože Bob si matně uvědomoval, že to, co se mu teď děje, teď, když auto s jeho bratrem zahýbá za roh, opouští ho, matně to věděl, ale – ach, chudák Elaine, teď už mrtvá, zemřela na nějakou hroznou nemoc, a tolik se s ním nadřela, byla na něj tak laskavá – nebylo to k ničemu. Slunce ho ničilo.

Bobovi byly čtyři roky, když jeho otec zemřel, pamatoval si jen slunce, které se toho dne odráželo od kapoty, a že otec byl přikrytý pokrývkou, a také – jako vždycky – Susanin vyčítavý holčičkovský hlásek: „To je tvoje vina, ty pitomče.“

A teď stál na chodníku v Brooklynu v New Yorku a představoval si svého bratra, který mu hodil klíče, díval se, jak auto mizí, myslel na úkol, který ho čeká, a uvnitř v sobě slyšel výkřik *Jimmy, neodjížděj*.

Dveřmi domu vyšla ven Adriana.

Susan Olsonová bydlela v úzkém třípatrovém domě nedaleko města. Od doby, kdy se před sedmi lety rozvedla, pronajímala pokoje v nejvyšším patře staré dámy jménem paní Drinkwaterová, která už vycházela jen tu a tam, nikdy si nestěžovala na hudbu nesoucí se ze Zachova pokoje a nájem vždy platila včas. Noc předtím, než se měl Zach jít udat, musela Susan vyjít po schodech, zaklepat na dveře staré dámy a vysvětlit jí, co se stalo. Paní Drinkwaterová byla překvapivě optimistická. „Jejda, no páni,“ zavrtěla hlavou. Seděla u stolku na židli v růžovém županu z umělého hedvábí, punčochy srolované až ke kolenům, šedé vlasy sepnuté sponkami, ale většina se jich vysmekla a padala jí na ramena. Právě tak vypadala vždy, když se zrovna nevypravila ven, což bylo ve většině případů. Hubená byla jako sirka.

„Musíte to vědět,“ vzdychla Susan a posadila se na postel, „protože po zítřku se vás možná novináři začnou vyptávat, jaký je.“

Stará dáma pomalu potřásla hlavou. „Nu, je tichý.“ Podívala se na Susan. Měla obří trifokální brýle a ať se dívala kamkoli, její oči jste nikdy neviděli přímo, jako by se třepotaly kolem. „Nikdy ke mně nebyl nezdvořilý,“ dodala.

„Nemůžu vás navádět, co máte říkat.“

„Je pěkné, že přijede váš bratr. To je ten slavný?“

„Ne. Ten slavný je zrovna na dovolené se svou ženou.“

Následovalo dlouhé ticho. Pak paní Drinkwaterová pronesla: „Zacharyho otec? Ví to?“

„Poslala jsem mu e-mail.“

„Pořád žije ve... Švédsku?“

Susan přikývla.

Paní Drinkwaterová pozorovala svůj stolec, pak stěnu nad ním. „Zajímalo by mě, jaké to je, žít ve Švédsku.“

„Doufám, že usnete,“ poznamenala Susan. „Je mi to líto.“

„Doufám, že vy usnete, drahoušku. Máte nějaké prášky?“

„Nikdy si je neberu.“

„Samozřejmě.“

Susan vstala, rukou si prohrábla krátké vlasy, rozhlédla se, jako by měla něco udělat, ale nemohla si vzpomenout, co to bylo. „Dobrou noc, drahá,“ usmála se na ni paní Drinkwaterová.

Susan sešla o patro níž a lehce zaklepala na Zachovy dveře. Ležel na posteli, obrovská sluchátka na uších. Poklepala si na vlastní ucho, aby mu dala najevo, že si je má sundat. Vedle něj na posteli ležel jeho počítač. „Bojíš se?“ zeptala se.

Přikývl.

V pokoji byla téměř tma. Svítla tu jen jedna lampička nad poličkou na knihy, na které byly narovnané štosy časopisů. Pod nimi leželo pár rozházených knih. Žaluzie byly zatažené a na stěnách, před pár lety vymalovanými černě – Susan se jednoho dne vrátila domů z práce a už to tak bylo –, nevisely žádné plakáty ani fotografie.

„Ozval se ti táta?“

„Ne.“ Hlas měl zastřený a hluboký.

„Požádala jsem ho, aby ti napsal.“

„Nechci, aby ses ho o něco prosila.“

„Je to tvůj otec.“

„Neměl by mi psát, protože mu to ty řekneš.“

Po dlouhé odmlce řekla: „Zkus se trochu vyspat.“

V poledne následujícího dne ohřála Zachovi rajčatovou polévku z konzervy a udělala sýrový sendvič. Sklonil hlavu hluboko k misce, hubenými prsty zvedl sendvič a polovinu snědl, pak talíř odsunul. Když vzhlédl, měl temné oči a ona na chvíli znovu viděla dítě, kterým býval, než se naplno ukázala jeho společenská neohrabanost, než mu jeho neschopnost věnovat se nějakému sportu znemožnila, aby ho ostatní přijali, než mu narostl dospělý, hranatý nos a z obočí se stala jedna tmavá linka, když vypadal jen jako plachý a zvláště poslušný chlapeček. Který se vždycky štourá v jídle.

„Jdi se osprchovat,“ řekla. „A vezmi si nějaké pěkné oblečení.“

„Co je pěkné oblečení?“ zeptal se.

„Tričko s límečkem. A žádné džíny.“

„Žádné džíny?“ Neznělo to vzdorně, ale vyděšeně.

„Dobře, tak džíny bez děr.“

Susan zvedla telefon a zavolala na policejní stanici. Šerif O'Hare tam byl. Tříkrát musela zopakovat své jméno, než jí umožnili s ním mluvit. Sepsala si, co se chystá říct. V ústech měla tak sucho, že se jí rty lepily k sobě, a musela výrazně artikulovat, aby slova vůbec vyšla ven.

„Bude to každou chvíli,“ zakončila svou řeč a vzhlédla od papíru s poznámkami. „Čekám jen na Boba.“ Představila si Gerryho velkou ruku, jak drží telefonní sluchátko, obličej bez výrazu. Za poslední roky hodně přibral. Někdy, ne příliš často, přišel do optiky v nákupním centru za řekou, kde Susan pracovala, a čekal, dokud neopravili brýle jeho ženy. Obvykle na ni kývl hlavou. Neměl z toho radost ani nebyl smutný, přesně, jak by očekávala. „No. Susan. Vypadá to, že tu vznikla určitá situace.“ Hlas v telefonu zněl unaveně, ale profesionálně. „Jakmile zjistíme, kdo je podezřelejší, bylo by špatné neposlat někoho, kdo by ho sebral. Spousta publicity.“

„Gerry,“ pronesla. „Dobrý bože. Prosím neposílejte sem policejní auto. Prosím, nedělejte to.“

„Podle mě je to takhle. Myslím, že jsme spolu o ničem nemluvili. Staří kamarádi. To přece jsme. Jsem si jistý, že se brzy uvidíme. Určitě do večera. Tak to je.“

„Děkuju ti,“ vzdychla.

Bob si pohodlně jel v bratrově autě, řídil pomalu a plynule. Skrz clonu na okně viděl návštěví výprodejů i cedule odkazující k jezerům, ale většinou to byly jen connecticutské stromy, které se neustále přibližovaly, pak profičely kolem a byly pryč.auta se pohybovala rychle a s určitým smyslem pro pospolitost, jako by všichni řidiči byli spolunájemníci v dopředu se pohybující formaci. V mysli se mu najednou objevil obraz Adriany. Mám strach, řekla mu, stála ve dveřích ve vínových teplákách, promelírované blond vlasy jí čechrál vánek. Mluvila hrdelním hlasem, který nikdy předtím neslyšel – nikdy dřív s ním takhle nemluvila. Bez make-upu vypadala o hodně mladší, měla bledé lícní kosti, zarudlé zelené oči byly velké a tázavé. Nad jejími okousanými nehty se mu svíralo srdce. Pomyslel si: Téměř by to mohla být moje dcera. Řadu let žil Bob se stínem své bezdětné existence. Dříve to mohlo být dítě na hřišti, kolem něhož procházel, blondáté (jako kdysi býval Bob), zabrané do skákání panáka. Později puberták – kluk nebo holka, to bylo jedno – smějící se na chodníku s kamarádem. A dnes mohl student práv pracující jako stážista v jeho kanceláři nahodit nečekaný výraz v obličejí, kvůli kterému si Bob pomyslel: Tohle mohlo být moje dítě.

Zeptal se, jestli má poblíž rodinu.

Rodiče v Bensonhurst, kteří pracovali jako správci budov. Potřásla hlavou, nebyli si blízcí. Ale pracovala na Manhattanu jako právní asistentka. Až na to, že jak by mohla pracovat, když se cítí tak... a zastrčila si vlasy za ucho. Měla úplně bledé rty. Práce pomůže, řekl jí. Až vás to překvapí.

Nebudu se pořád cítit takhle? ptala se.

Ale ne. Ne. (Ale věděl, že konec manželství bývá strašlivé období.) Budete v pořádku, řekl jí. Ujistil ji o tom mnohokrát, zatímco třesoucí se pes čenichal kolem; ona se mnohokrát zeptala. Bála se, že možná přijde o práci, nějaká žena se vracela zpátky po mateřské dovolené a byla to velmi malá kancelář. Dal jí jméno Jimovy právnícké firmy, byla velká, často přijímali nové lidi a nebylo se čeho bát. Život si vždycky najde cestu, jak jít dál, řekl jí. Opravdu si to myslíte? zeptala se. A on odpověděl, že tomu věří.

Kolem se prohaly narůžovělé budovy Hartfordu a Bob musel zpomalit a soustředit se. Provoz se zahušťoval. Projel kolem kamionu, kamion projel kolem něj. A pak konečně vjel do Massachusetts a jeho myšlenky se, jako by na to čekaly, obrátily k Pam. Pam, jeho opravdu milované exmanželce, jejíž inteligenci a zvědavosti se rovnalo jen přesvědčení, že ani jedním z toho neoplývá. Pam, kterou potkal, když před více než třiceti lety procházel kampusem Univerzity v Maine. Pocházela z Massachusetts, jediné dítě starších rodičů, kteří se zdáli být, když se s nimi Bob poprvé setkal během promoce, unavení svou chaotickou dcerou (matka ovšem stále žila, upoutaná na lůžko, v domově se stálou péčí nedaleko téhle mýtnice, už nevěděla, kdo je Pam ani kdo je Bob, ale možná by ji měl navštívit, což dřív dělával). Pam, tehdy plnoštíhlá, náruživá, popletená, vždy připravená se smát, vždy se řítící od jednoho předmětu nadšení k dalšímu. Kdo by byl řekl, jaká úzkost jí cloumá? Vzpomněl si, jak jednou v noci, poté co se přestěhovali do New Yorku, čurala mezi dvěma zaparkovanými auty ve West Village, opilá a rozesmátá. Tady to máte, ženské hnutí! Pěst zdvižená do vzduchu. Rovné čurací příležitosti pro všechny! Pam, která uměla nadávat jako starý námořník. Jeho milovaná Pam.

A teď, když zahlédl ukazatel odbočky na Sturbridge, se Bobovy myšlenky přesunuly rovnou k jeho babičce, která jim vyprávěla příběhy o jejich anglických předcích, kteří sem připluli před deseti generacemi. Bob, usazený v dětské židličce: „Pověz mi tu část o Indiánech.“ Ach, byly tam skalpy a únos malého děvčátka odvezeného do Kanady, a její bratr, ačkoli mu to v otrhaném oblečení trvalo roky, přišel a zachránil ji, odvezl ji zpět do jejich města na pobřeží. Tehdy, říkala jeho babička, vyráběly ženy mýdlo z popela.

Bolest uší léčily kořenem sedmikrásek. Jednou mu jeho babička vyprávěla, jak museli zloději procházet městem. Řekla, že když muž ukradl rybu, musel projít celým městem, držet rybu před sebou a vyvolávat: „Ukradl jsem rybu a je mi to líto!“ Za ním šel městský vyvolávač a tloukl do bubnu.

Bobův zájem o předky s touhle historkou skončil. Přinucený jít městem a křičet „Ukradl jsem rybu a je mi to líto!“?

Ne. Konec.

Na hranici New Hampshire, kde hned u mýtné brány stál místní obchod s alkoholem, začaly podzimní mraky klesat níž. New Hampshire se zastaralým zákonodárným sborem čítajícím stovky lidí a pořád ještě s poznávací značkou ŽIJ VOLNĚ NEBO ZEMŘI. Provoz byl hrozný, lidi vyráželi z kruhového objezdu a mířili za zelení do White Mountains. Zastavil, aby si dal kávu a zavolal své sestře. „Kde jsi?“ zeptala se. „Už jsem napůl šílená. Nechápu, jak ses mohl tak opozdit, až na to, že jsem to očekávala.“

„Ach bože, Susan. Budu tam brzy.“

Slunce už začínalo klesat. Nasedl zase do auta a vyjel, nechal za sebou Portsmouth, teď už roky nazdobený podobně jako spousta dalších měst na pobřeží. Veškerá tahle urbanistická obnova začala v sedmdesátých letech, kdy města dostala zpátky dlážděné chodníky, opravily se staré domy, pouliční lampy z dávných časů a spousta obchodů se svíčkami. Ale Bob si pamatoval, když byl ještě Portsmouth unaveným námořním městem, a projel jím silný záchvěv nostalgie, když si vzpomněl na ubohé ulice plné děr, velké výlohy obchodních domů, které už dávno zmizely a kde jako by se zboží měnilo jen z letního na zimní, figuríny věčně mávaly kabelkami visícími ze zlomených zápěstí, žena bez očí šťastně stála vedle muže rovněž bez očí, kterému u nohou ležela zahradní hadice – i tak se ale tyhle figuríny smály. Všechno tohle si Bob pamatoval, protože se tu s Pam zastavili cestou do Bostonu, Pam lehce pohupovala boky v zavínovací sukni.

Před milionem let.

„Zůstaňte v přítomnosti,“ poradila by mu Elaine, a tak byl teď na cestě k nepříjemné Susan. Rodina je rodina a jemu chyběl Jimmy. Bobova dávná vnitřní bobovost se vrátila.

Seděli na betonové lavici v hale policejní stanice v Shirley Falls. Gerry O'Hare na Boba kývl, jako by ho viděl naposled

včera – ačkoli to ve skutečnosti byly roky –, a pak Zacha odvedl do výslechové místnosti. Jeden z policistů přinesl Susan a Bobovi kávu v papírových kelímcích. Poděkovali mu a váhavě si kelímky vzali. „Má Zach nějaké kamarády?“ zeptal se Bob, když osaměli. Zeptal se potichu. V Shirley Falls byl naposled před více než pěti lety a pohled na jeho synovce – vysokého, hubeného, bez výrazu v strachem staženém obličejí – ho polekal. Stejně jako pohled na sestru. Byla pohublá, krátké vlnité vlasy měla téměř šedé, byla až zarážejícím způsobem neženská. Její obličej vypadal o tolik starší, než by byl očekával, takže skoro nemohl uvěřit, že jsou stejně staří. (Dvojčata!)

„Já nevím,“ odpověděla Susan. „Doplňuje zboží ve Walmartu. Někdy – zřídka – odjede do West Annett za jedním chlapíkem, co tam pracuje. Ale k nám domů nikdo nechodí.“ A dodala: „Myslela jsem si, že tě nechají jít dovnitř s ním.“

„Nemůžu tady vykonávat praxi, Susan. Tímhle už jsme si přece prošli.“ Bob se ohlédl přes rameno. „Kdy to tady postavili?“ Stará policejní stanice Shirley Falls sídlila v budově radnice, což byla rozsáhlá stavba na dolním konci parku, a Bob si vzpomínal, že byla otevřená. Prostě jste vešli dovnitř a tam seděli policisté za stoly. Tady to bylo jiné. Byla tu malá vstupní hala zakončená dvěma zatmavenými okýnkami, a museli zmáčknout něco jako zvonek, aby vůbec mohli k jednomu z nich přistoupit. Bob se cítil provinile jen z toho, že tu byl.

„Asi před pěti lety,“ pokrčila Susan lhostejně rameny. „Nevím.“

„Proč potřebovali novou policejní stanici? V tomhle státě ubývá populace a každým dnem chudne a jediné, co dělá, je, že staví nové školy a obecní budovy.“

„Bobe. Mně je to jedno. Upřímně. Všechny tvoje poznatky o Maine. A jen mimochodem, počet obyvatel tohoto města roste...“ Susan ztišila hlas až do šepotu, „... kvůli *nim*.“

Bob dopil kávu. Byla příšerná, ale Bob nebyl moc velký znalec kávy – nebo vína –, tak jako dnes bývá celá řada lidí. „Řekni, že sis myslel, že to je jen hloupý vtíp a v pondělí budeš mít právníka. Možná se pokusí tě přinutit, abys řekl víc, ale nedělej to,“ tohle poradil Zacharymu. Zachary, o tolik

vyšší, než když ho Bob viděl naposled, tak vychrtlý, tak vyděšený, na něj jen zíral.

„Tušíš, proč to udělal?“ pokusil se Bob opatrně položit další otázku.

„Vůbec,“ zavrtěla po chvíli Susan hlavou. „Myslela jsem si, že by ses ho mohl zeptat ty.“

To Boba vyděsilo. S dětmi to neuměl. Někteří jeho přátelé měli děti, které miloval, a Jimovy děti miloval opravdu hodně, ale když děti nemáte, jste jiní. Jenže nevěděl, jak by to mohl Susan vysvětlit. „Je Zach v kontaktu se svým tátou?“ zeptal se.

„Píšou si. Někdy Zach vypadá... no, ne šťastně, ale méně nešťastně, a já si myslím, že je to proto, že mu napsal Steve, ale Zach se mnou o tom nemluví. Steve a já jsme spolu nemluvili od doby, kdy odešel.“ Susan zružověly tváře. „Jindy je Zach opravdu na dně a já si myslím, že i to má něco společného se Stevem, ale *nevím* to, Bobe, chápeš?“ Zmáčkla si nos a popotáhla.

„No tak, nepanikař.“ Bob se rozhlédl kolem po krabici papírových kapesníků nebo ubrousků, ale nic nenašel. „Víš, co by řekl Jimmy, vid? Řekl by, že na baseballu se nebrečí.“

„Co to ksakru je, Bobby?“ vyjela Susan.

„Ten film, co natočili o ženském baseballu. Je to skvělá hláška.“ Susan se sehnula, aby položila svůj kelímek na podlahu pod lavicí. „Když hraješ baseball. Jenže mého syna tam uvnitř právě zatýkají.“ Kovové dveře se otevřely a pak zase zabouchly. Do vstupní haly vyšel malý policista, mladý obličej měl posetý tmavými dolíčky. „Všechno je vyřízené, lidi. Převážejí ho do věznice. Můžete tam jet za ním. Zapišou ho, soudce stanoví kauci a pak si ho můžete vzít domů.“

„Děkujeme,“ pronesla dvojčata jednohlasně.

Pozdní odpolední světlo se vytrácelo a město vypadalo za soumraku šedě a pochmurně. Sledovali hlídkový vůz a mohli si jen představovat Zachovu hlavu na zadním sedadle. Dojeli k mostu, který je měl dovést k obecnímu vězení. „Kde jsou všichni?“ zeptal se Bob. „Sobota odpoledne a tohle město je mrtvé.“

„Je mrtvé už roky.“ Susan se při řízení nahnula dopředu.

Při pohledu do postranní ulice si Bob všiml tmavého, pomalu jdoucího muže, ruce vražené do kapes rozepnutého kabátu, který se mu zdál být velký. Pod kabátem svítilo bílé roucho dlouhé až na zem. Na hlavě měl hranatý klobouk. „Hej,“ řekl Bob. „Co?“ podívala se na něj Susan ostře.

„To je jeden z nich?“

„Jeden z nich? Ty jsi jako postižený, Bobe. Žiješ v New Yorku už tolik let a ještě jsi neviděl *negra*?“

„Susan, uklidni se.“

„Uklidni se. To mě nenapadlo. Díky.“ Susan zahrnula na místo vedle policejního auta, které vjelo na velké parkoviště za věznicí. Na chvíli zahlédli Zacha v poutech. Když vystupoval, vypadalo to, že z hlídkového vozu vypadne, pak ho strážník nasměroval k budově.

„Jsme hned za tebou, kámo,“ zavolal z otevřených dveří auta Bob. „Kryjeme ti záda!“

„Bobe, přestaň,“ řekla Susan.

„Kryjeme ti záda,“ zavolal znovu.

Znovu se usadili v malé vstupní hale. Jen jednou vyšel muž v tmavě modré uniformě, aby jim řekl, že Zacha právě zapisují, berou mu otisky prstů a že zatím zavolali soudce. Možná bude chvíli trvat, než se ukáže, řekl muž. Jak dlouho? To nedokáže říct. A tak bratr se sestrou seděli. Byl tam bankomat a prodejní automat. A znovu – zatemněná okénka.

„Myslíš, že nás sledují?“ zašeptala Susan.

„Nejspíš.“

Seděli v kabátech a dívali se přímo před sebe. Nakonec se Bob tiše zeptal: „Co Zach dělá, kromě toho doplňování?“

„Myslíš, jestli jezdí kolem a okrádá lidi? Jestli je závislý na dětské pornografii? Ne, Bobe. Je to jen... Zach.“

Bob si v kabátě poposednul. „Myslíš, že je nějak napojený na skinheady? Na Bílou nadvládu nebo něco takového?“

Susan se na něj překvapeně podívala a pak přimhouřila oči. „Ne.“ A tišeji dodala: „Nemyslím si, že je spojený s kýmkoli. On takový prostě není, Bobe.“

„Jen se ptám. Bude to v pořádku. Možná bude muset dělat veřejně prospěšné práce. Chodit na protiextremistické kurzy.“

„Myslíš, že je pořád ještě v poutech? To bylo hrozné.“

„Já vím,“ řekl Bob a vzpomněl si na to, jak vedli souseda Pana Studovaného po ulici v poutech a měl pocit, jako by se to stalo před lety. Dokonce i jeho ranní rozhovor s Adrianou se mu zdál neuvěřitelný, tak vzdálený. „Zach teď není v poutech. Je to jen procedura. Aby ho sem mohli dovézt.“

Susan řekla unaveně: „Někteří místní duchovní chtějí uspořádat manifestaci.“

„Manifestaci? Kvůli čemu?“ Bob si rukama promasíroval stehna. „Oj,“ vzdychl.

„Mohl bys přestat říkat ‚Oj‘?“ vyjela Susan rozčileně. „Proč to vůbec říkáš?“

„Protože jsem dvacet let pracoval v Právní pomoci, Susan, a pro Právní pomoc pracuje spousta židů, a oni říkají ‚Oj‘, a tak teď i já říkám ‚Oj‘.“

„Zní to afektovaně. A ty nejsi žid, Bobe. Jsi tak bílý, jak jen můžeš být.“

„To já vím,“ souhlasil Bob.

Chvilí seděli mlčky. Nakonec se Bob zeptal: „Kdy bude ta manifestace?“

„Netuším.“

Bob sklonil hlavu a zavřel oči.

Po pár minutách se Susan zeptala: „Modlíš se, nebo jsi umřel?“

Bob otevřel oči. „Pamatuješ si, jak jsme vzali Zacha a Jimovy děti do Sturbridge Village, když byli malí? Ta namyšlenost těch vtíralek, co nás tam prováděly, s těmi příšernými klobouky na hlavách? Jsem sám sebou opovrhující puritán.“

„Jsi sám sebou opovrhující magor,“ opáčila Susan. Byla nervózní, natahovala krk, jak se pokoušela nahlédnout dovnitř zatemněnými okénky. „Co jim trvá tak dlouho?“

Trvalo to dlouho. Seděli tam už téměř tři hodiny. Bob jednou odešel ven, aby si zakouřil. Obloha potemněla. Konečně se ukázal soudce. Bobovi jeho únava připadala jako velký mokrý kabát, který měl na sobě. Susan zaplatila dvě stě dolarů ve dvacetidolarovkách a Zach prošel dveřmi, obličej bílý jako stěna.

Když se chystali odejít, poznamenal k nim muž v uniformě: „Venku jsou fotografové.“

„Jak to?“ zeptala se Susan, hlas jí stoupal rozčilením.

„Nešil. Tak pojď, kluku,“ Bob nasměroval Zacha ke dveřím.
„Tvůj strejda Jim miluje fotografie. Bude žárlit, jestli shrábneš veškerou rodinnou mediální pozornost.“

A Zach, možná proto, že mu to přišlo legrační, možná proto, že napětí toho dne mělo skončit, se ve chvíli, kdy s Bobem vyšli ze dveří, usmál. V chladném vzduchu ho čekal náhlý záblesk světla.

3

První jemný náraz tropického vánku – dotkl se Helen v okamžiku, kdy se otevřely dveře letadla. Při čekání, než bude všechno v autě, měla pocit, že se ve vzduchu koupe. Jeli kolem domů, z jejichž oken visely květiny, upravených a zelených golfových hřišť a před jejich hotelem byla fontána, měkká voda z ní stoupala k nebi. V pokoji stála na stole mísa citronů. „Jimmy,“ řekla Helen, „cítím se jako nevěsta.“

„To je pěkné.“ Byl ale duchem nepřítomný.

Založila si paže, ruce se dotýkaly ramen (to byla po mnoha letech součást jejich osobní řeči těla), a pak její manžel začal reagovat.

V noci měla zlé sny. Byly živé, hrůzostrašné a ona bojovala, aby se vzbudila, když se slunce začalo vkrádat zataženými závěsy. Jim odcházel na golf. „Ještě spi,“ řekl a políbil ji. Když se znovu vzbudila, pocit štěstí se vrátil, jasný jako slunce, které se teď dralo skrz záclony. Ležela přemožená štěstím, nohama hladila chladné pokrývky, myslela na své děti, které teď všechny chodily na vysokou. Napsala jim e-mail: Nejdražší andílkové, táta hraje golf a vaše stará matka se pokouší trochu prohrát své žilnaté kotníky. Dorothy je